

Нагирная М. Я.

Национальный университет «Львовская политехника»

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНДИКАТОРОВ ЭТИОЛОГИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ ЭКСПОРТНО-ИМПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Резюме

В статье исследованы и систематизированы основные экономические индикаторы для этиологической диагностики экспортно-импортной деятельности предприятий. Проанализированы литературные источники по индикаторной базе системы диагностики экспортной и импортной деятельности. Также приведены принципы подбора ключевых экономических индикаторов для этиологической диагностики экспортно-импортной деятельности предприятий на основе анализа экономических трудов относительно принципов отбора таких индикаторов для экономической диагностики.

Ключевые слова: этиологическая диагностика, экономическая диагностика, экономические индикаторы, принципы отбора экономических индикаторов, экспортно-импортная деятельность.

Nahirna M. Ya.

National University «Lviv Polytechnic»

SYSTEMATIZATION OF THE ECONOMIC INDICATORS OF ETIOLOGICAL DIAGNOSTIC OF EXPORT AND IMPORT ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Summary

In the article are explored and systematized the main economic indicators for etiological diagnostic of export and import activity. Analyzed the literature about the indicators framework for system of diagnostic export and import activities. Article also include the principles of selection of key economic indicators for the etiological diagnostic of the export and import activity of the enterprises, that are based on analyzing of economic works about the principles of selection of indicators for economic diagnostic.

Keywords: etiologic diagnostic, economic diagnostic, economic indicators, principles of selection of economic indicators, export and import activities.

УДК 338.24

Неизвестна В. С.

ПВНЗ «Європейський університет»

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ВАГИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто методичний підхід до управління стійкістю функціонування рекреаційних підприємств, визначено показники внутрішніх ресурсів та критерії зовнішнього середовища, що впливають на стійкі позиції функціонування підприємства. Актуальністю запропонованого методичного підходу є поєднання коефіцієнтного методу при дослідженні внутрішніх ресурсів підприємства та методу експертних оцінок при дослідженні зовнішніх ресурсів з вагою впливу, який забезпечить адекватний аналіз даних при формуванні уніфікованої матричної моделі визначення цілісного характеру управління стійкістю функціонування підприємства.

Ключові слова: методичний підхід, управління стійкістю функціонування, ваги впливу зовнішніх та внутрішніх ресурсів, матриця стійкості функціонування.

Постановка проблеми. З розвитком ринкових відносин ефективність підприємницької діяльності визначається вмінням та можливостями підприємства раціонально використовувати власні ресурси, з урахуванням зовнішніх ринкових процесів, саме тому необхідність визначення ваги впливу даних ресурсів на стійкість функціонування підприємства є вкрай важливим питанням. На сьогодні більшість методичних підходів щодо управління стійкістю функціонування рекреаційних підприємств вичерпали всі свої можливості, про що свідчить сьогоdnішній стан рекреаційного комплексу. Тому актуальним питанням щодо визначення стійких позицій рекреаційних підприємств є впровадження нових методичних підходів з урахуванням ваги впливу внутрішніх та зовнішніх ресурсів підпри-

ємства, який забезпечить адекватний аналіз даних при формуванні уніфікованої матричної моделі визначення цілісного характеру управління стійкістю функціонування підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість авторів розглядають стійкість діяльності підприємства, спираючись на оцінку фінансової стійкості [4, с. 37; 5, с. 110; 6, с. 82; 7, с. 73] або економічної стійкості в системі загальної стійкості процесів діяльності [2, с. 40; 8, с. 11-16]. Дослідження недоліків та переваг існуючих методичних підходів щодо оцінки стійкості функціонування підприємства дозволило зробити висновок, що стійкість функціонування будь-якої системи різними авторами може оцінюватися за допомогою одного узагальнюючого чи інтегрального показника або

сукупності показників, які характеризують її з усіх боків. Загальнотеоретичну основу вивчення сутності стійкості (стабільності) функціонування, управління та методики моделювання з використанням інтегрального показника відображено у працях учених Н. Алексеєнко [1, с. 59-65], Т. Безрукова [3, с. 214-221], які визначають стійкість функціонування підприємства з урахуванням різних аспектів діяльності підприємства, таких як економічна, соціальна, фінансова, виробнича та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема визначення стійкості функціонування підприємств будь-якої форми власності як категорії управлінського процесу щодо її забезпечення сьогодні ще до кінця не досліджена. Більшість методик полягає у визначенні стійкості функціонування складових внутрішніх та зовнішніх ресурсів без урахування ваги впливу на формування стійкості функціонування рекреаційних підприємств, що унеможливує надання адекватної оцінки при прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення сталого функціонування підприємства у всіх його процесах функціонування.

Мета статті. Формування методичного підходу з урахуванням ваги впливу зовнішніх та внутрішніх ресурсів підприємства при побудові матриці визначення цілісного характеру управління стійкістю функціонування підприємства.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні ринок рекреаційних послуг залежить від багатьох складових, які пов'язані з конкурентними можливостями, ціною та іміджевою політикою, які є визначальними при формуванні стійкості функціонування рекреаційних підприємств. Саме тому, на наш погляд, особливої актуальності набуває необхідність розробки такого методичного підходу до визначення стійкого статусу підприємств рекреаційної галузі, який враховував би, з одного боку, внутрішні переваги функціонування підприємств галузі з вагою їхнього впливу на формування стійкості функціонування підприємства, а з іншого – можливі комбінації критеріїв привабливості сегмента господарювання, тобто зовнішні переваги, які матимуть визначену вагу впливу на формування даного статусу. Проблема співвимірності та зіставності зовнішніх і внутрішніх ресурсів рекреаційних підприємств зумовлює необхідність формування методичного підходу, за якого можна було б уніфікувати показники складових визначених переваг та підвищити якість їхньої інтерпретації. Тому доцільним може бути поєднання коефіцієнтного методу та методу експертних оцінок для забезпечення адекватності даних при формуванні уніфікованої матричної моделі визначення цілісного характеру стійкого функціонування підприємства (рис. 1).

Запропонований методичний підхід розглядається нами в аспекті можливого визначення стану не тільки досліджуваних рекреаційних підприємств, а і галузі в цілому, тому, крім обчислення значень коефіцієнтів внутрішніх ресурсів (переваг) досліджуваних підприємств, необхідно встановити вагу кожного з коефіцієнтів з подальшим урахуванням і їхнього значення, і ваги у структурі внутрішніх переваг. Це гарантуватиме адекватнішу оцінку при побудові матриці стійкого статусу досліджуваних рекреаційних підприємств.

Розраховані показники оцінки складових кожної з внутрішніх ресурсів підприємств, ваги і максимальної оцінки ваги дають підставу не тільки проаналізувати кожну складову, а і конкретизувати основні критерії, за якими у подальшому буде

визначено стан функціонування кожного з досліджуваних підприємств.

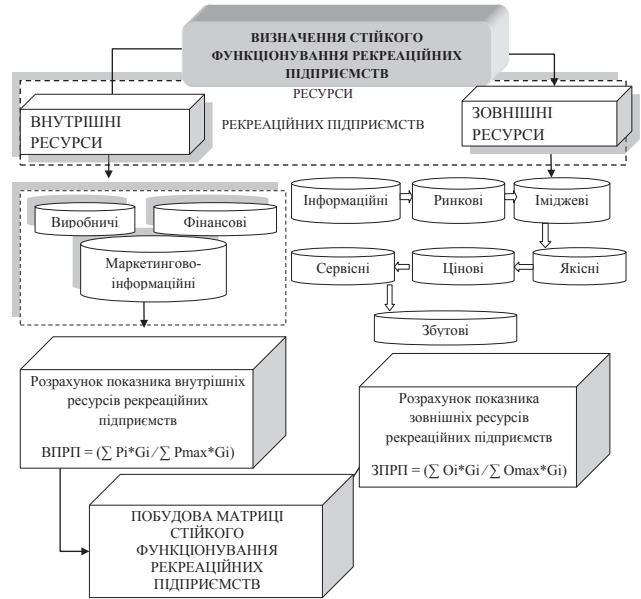

Рис. 1. Методичний підхід до визначення стійкості функціонування рекреаційних підприємств

Таблиця 1
Зведена оцінка складових внутрішніх ресурсів з вагою рекреаційних підприємств

Складові внутрішніх переваг рекреаційних підприємств	ДС ім. Брунської	ЄПДС МОУ	ДЄКС «Бригантина»	СДКС «Орлят-КО»
Виробничі переваги				
Коефіцієнт придатності	0,042	0,037	0,035	0,029
Коефіцієнт оновлення	0,010	0,019	0,053	0,008
Фондовіддача	0,044	0,097	0,081	0,026
Частка основних засобів в активах	0,055	0,051	0,054	0,044
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,033	0,068	0,018	0,012
Коефіцієнт концентрації доходів в активах	0,065	0,065	0,064	0,063
Продуктивність праці	0,149	0,322	0,366	0,104
Частка витрат на персонал до загальних витрат	0,020	0,025	0,021	0,018
Фінансові ресурси				
Коефіцієнт покриття витрат СФ	0,072	0,069	0,066	0,065
Темпи зростання доходу СФ	0,005	0,064	0,058	0,002
Коефіцієнт концентрації власних доходів в загальних доходах підприємства	0,021	0,062	0,046	0,025
Коефіцієнт бюджетного покриття витрат ЗФ	0,056	0,058	0,057	0,057
Темпи зростання доходу ЗФ	0,041	0,006	0,040	0,008
Маркетингові ресурси				
Коефіцієнт ефективності реклами та збуту	0,010	0,014	0,028	0,005
Темпи зростання обсягу реалізованих послуг	0,025	0,061	0,031	0,006
Коефіцієнт затоварювання	0,010	0,024	0,028	0,005
Відсоток постійних клієнтів	0,005	0,012	0,009	0,002
Всього	0,633	1,464	1,053	0,479

Зведена оцінка складових внутрішніх ресурсів з вагою рекреаційних підприємств представлена у табл. 1.

Дані оцінки кожної складової внутрішніх ресурсів рекреаційних підприємств є підставою для обчислення показника внутрішніх ресурсів рекреаційних досліджуваних підприємств галузі (ВРРП) за формулою 1, тобто виявити ступінь ефективності використання підприємствами внутрішніх ресурсів. У подальшому на цій основі буде побудована матриця стійкого функціонування:

$$\text{ВРРП} = \left(\frac{\sum P_i * G_i}{\sum P_{\max} * G_i} \right) * 100 \quad (1)$$

де, $\sum P_i * G_i$ – сума оцінки (значення коефіцієнта на певну дату, рік) з вагою; $\sum P_{\max} * G_i$ – сума максимальної оцінки (значення коефіцієнта на певну дату, рік) з вагою.

Оскільки, внутрішні ресурси є потенціалом для досягнення підприємством високого стійкого статусу, то обчислені значення внутрішніх ресурсів для ДС «ім. Крупської» – 12,66%; ЄЦДКС «МОУ2 – 29,28%; ДККС «Бригантина» – 21,06%; СДКС «Орлятко» – 9,58% свідчать про доволі низький базис загальної стійкості ресурсів дослі-

Таблиця 2

Результати обчислення оцінки кожної із складових зовнішніх ресурсів рекреаційних підприємств, оцінки з вагою та максимальної оцінки з вагою

Складові зовнішніх переваг рекреаційних підприємств	Вага, G_i	Оцінка, O_i	Оцінка з вагою, $G_i * O_i$	Максимальна оцінка з вагою, $G_i * O_{\max}$
ДС «ім. Крупської»				
Ступінь проінформованості підприємства щодо попиту споживачів на рекреаційний продукт	0,112	2	0,224	0,56
Ступінь проінформованості підприємства про конкурентів	0,108	1	0,108	0,540
Рівень задоволеності споживачів від якості отриманої послуги в цілому	0,111	4	0,444	0,555
Рівень співпраці з банківським сектором	0,108	2	0,216	0,540
Рівень співпраці з постачальниками	0,112	4	0,448	0,56
Рівень насиченості додатковими послугами на рекреаційний продукт	0,112	3	0,336	0,56
Сформована іміджева політика підприємства серед постійних споживачів	0,112	3	0,336	0,56
Сформованість рекреаційного продукту в цілому (послуг)	0,108	4	0,432	0,54
Рівень цінової варіації на рекреаційний продукт	0,115	4	0,460	0,575
Всього	x	x	2,672	5,00
ЄЦДКС «МОУ»				
Ступінь проінформованості підприємства щодо попиту споживачів на рекреаційний продукт	0,112	3	0,336	0,56
Ступінь проінформованості підприємства про конкурентів	0,108	2	0,216	0,540
Рівень задоволеності споживачів від якості отриманої послуги в цілому	0,111	4	0,444	0,555
Рівень співпраці з банківським сектором	0,108	3	0,324	0,540
Рівень співпраці з постачальниками	0,112	4	0,448	0,560
Рівень насиченості додатковими послугами на рекреаційний продукт	0,112	4	0,448	0,560
Сформована іміджева політика підприємства серед постійних споживачів	0,112	3	0,336	0,560
Сформованість рекреаційного продукту в цілому (послуг)	0,108	4	0,432	0,540
Рівень цінової варіації на рекреаційний продукт	0,115	4	0,460	0,575
Всього	x	x	3,444	5,00
ДККС «Бригантина»				
Ступінь проінформованості підприємства щодо попиту споживачів на рекреаційний продукт	0,112	3	0,336	0,560
Ступінь проінформованості підприємства про конкурентів	0,108	2	0,216	0,540
Рівень задоволеності споживачів від якості отриманої послуги в цілому	0,111	4	0,444	0,555
Рівень співпраці з банківським сектором	0,108	2	0,216	0,540
Рівень співпраці з постачальниками	0,112	3	0,336	0,560
Рівень насиченості додатковими послугами на рекреаційний продукт	0,112	3	0,336	0,560
Сформована іміджева політика підприємства серед постійних споживачів	0,112	3	0,336	0,560
Сформованість рекреаційного продукту в цілому (послуг)	0,108	3	0,324	0,540
Рівень цінової варіації на рекреаційний продукт	0,115	3	0,345	0,575
Всього	x	x	2,889	5,00
СДКС «Орлятко»				
Ступінь проінформованості підприємства щодо попиту споживачів на рекреаційний продукт	0,112	1	0,112	0,560
Ступінь проінформованості підприємства про конкурентів	0,108	1	0,108	0,540
Рівень задоволеності споживачів від якості отриманої послуги в цілому	0,111	3	0,333	0,555
Рівень співпраці з банківським сектором	0,108	1	0,108	0,540
Рівень співпраці з постачальниками	0,112	3	0,336	0,560
Рівень насиченості додатковими послугами на рекреаційний продукт	0,112	2	0,224	0,560
Сформована іміджева політика підприємства серед постійних споживачів	0,112	2	0,224	0,560
Сформованість рекреаційного продукту в цілому (послуг)	0,108	3	0,324	0,540
Рівень цінової варіації на рекреаційний продукт	0,115	2	0,230	0,575
Всього	x	x	1,99	5,00

джуваних рекреаційних підприємств. Причиною є високий рівень витрат досліджуваних підприємств, низький рівень організації виробничих процесів і неефективна система маркетингу.

На сучасному етапі розвитку економіки забезпечити високе стійке функціонування рекреаційних підприємств неможливо без їхньої адекватної реакції на динамічні зміни зовнішнього середовища. Отже, необхідно враховувати зовнішні ресурси досліджуваних підприємств галузі.

За зведеними оцінками кожної складової зовнішніх ресурсів можна розрахувати показник зовнішніх ресурсів рекреаційних підприємств за формулою 2, а далі побудувати матрицю стійкого функціонування досліджуваних підприємств галузі з внутрішніми та зовнішніми ресурсами.

$$\text{ЗРРП} = (\sum O_i * G_i / \sum O_{\max} * G_i) * 100 \quad (2)$$

де, $\sum P_i * G_i$ – сума оцінки з вагою зовнішніх ресурсів; $\sum P_{\max} * G_i$ – сума максимальних оцінок з вагою зовнішніх ресурсів

Таким чином, наступним етапом є побудова матриці стійкого функціонування для кожної з досліджуваних рекреаційних підприємств, яка допоможе виявити ефективність використання підприємствами внутрішніх та зовнішніх ресурсів на стан загальної стійкості функціонування.

Стан функціонування підприємств рекреаційного комплексу пропонуємо визначити за допомогою матриці. Для цього пропонується обрати межі поля від 0-100% які є показником стійкого та кризового стану функціонування підприємств рекреаційного комплексу на основі досліджених показників та критеріїв зовнішніх та внутрішніх ресурсів (табл. 3).

Таблиця 3
Визначення зони функціонування рекреаційних підприємств

Стан функціонування рекреаційних підприємств	Умове позначення зони	Значення показника зовнішніх та внутрішніх ресурсів
Зона кризового стану	ЗКС	0-20%
Зона підвищеного ризику кризового стану	ЗПРКС	20-40%
Зона невизначеності	ЗН	40-60%
Зона стійкості	ЗС	60-80%
Зона абсолютної стійкості	ЗАС	80-100%

Зона кризового стану: значення показника на рівні 0-20% засвідчують кризовий стан підприємства, тим самим низький рівень стійкості підприємства, що обумовлено не ефективністю використання основних фондів, низьким рівнем виробництва послуги, низьким рівнем кваліфікації персоналу, низьким рівнем забезпечення власними фінансовими ресурсами спеціального фонду, та неефективним плануванням та використанням коштів загального фонду.

Зона підвищеного ризику кризового стану: показники зовнішніх та внутрішніх ресурсів на рівні 20-40% відображає підвищений ризик кризового стану підприємства через неефективне планування та використання внутрішніх та зовнішніх ресурсів та передбачає негайне реагування керівництва підприємства на підвищення ефективності управління даними ресурсами.

Список літератури:

1. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста региона / Н.В. Алексеенко // Экономика та організація управління. – 2008. – № 3. – С. 59-65.
2. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях / С.Н. Анохин // Саратов: Саратов. гос. техн. ун-т, 2000. – С. 40.

Зона невизначеності: показник використання внутрішніх та зовнішніх ресурсів на рівні 40-60% є індикатором невизначеності функціонування підприємства, таким чином підприємство займає певний сегмент ринку з використанням зовнішніх та внутрішніх ресурсів, які не здатні сформувати стійкої позиції підприємства, що вимагає управлінських заходів щодо переходу в зону стійкості.

Зона стійкості: значення показників у межах 60-80% є досить високими, засвідчують ефективність використання підприємством внутрішніх і зовнішніх переваг у результаті цілеспрямованої діяльності підприємства, зокрема впровадження програм щодо підвищення кваліфікаційного рівня персоналу його мотивування, що дасть можливість підприємству сформувати позитивну іміджеву політику, створення та впровадження якісних характеристик рекреаційної послуги, що визначають зону стійкого функціонування підприємства.

Зона абсолютної стійкості: якщо значення показників внутрішніх і зовнішніх ресурсів становлять 80-100%, це свідчить про абсолютно стійкий статус підприємства. Таке підприємство постійно модернізує усі процеси та умови надання послуг, досягаючи стійких позицій на ринку рекреаційних послуг, забезпечуючи при цьому підвищення власного потенціалу за рахунок управлінських рішень.

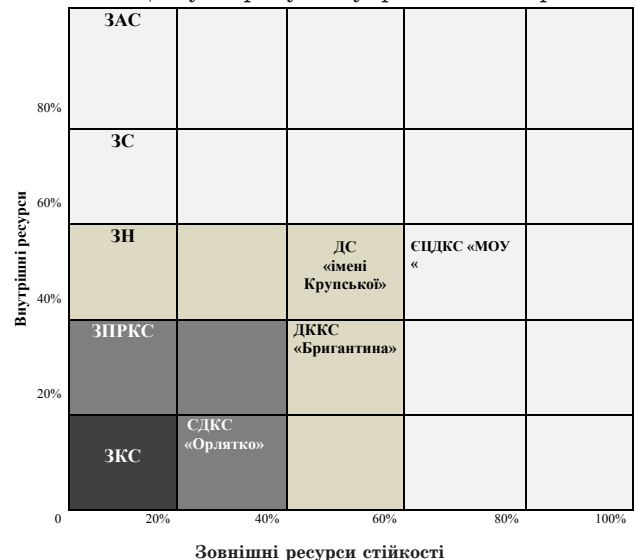

Рис. 2. Матриця стійкого функціонування рекреаційних підприємств

Висновки і пропозиції. За результатами дослідження впливає, що для всіх досліджуваних підприємств актуальними є напрями ефективності використання внутрішніх ресурсів та зовнішніх ресурсів, які допоможуть підвищити якість рекреаційних послуг, їх насиченість, збережуть стійкість існуючої іміджевої політики підприємства та спрямують зусилля на зниження витрат виробництва послуги, допоможуть адаптуватися в умовах змін зовнішнього середовища. Раціональне планування та використання даних ресурсів у подальшому допоможе визначити найбільш ефективні стратегічні зони господарювання рекреаційного підприємства.

3. Безрукова Т.Л. Устойчивое развитие предприятия: вопросы методологии / Т.Л. Безрукова // Механізм регулювання економіки. – 2008. – № 2. – С. 214-221.
4. Выборова Е.Н. Диагностика финансовой устойчивости субъектов хозяйствования / Е.Н. Выборова // Аудитор. – 2002. – № 12. – С. 37-39.
5. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень / С.С. Гринкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, вип. 18.5 – С. 110-114.
6. Каранчук Т. Финансовая стабильность предприятия и методологические аспекты ее оценки / Т. Каранчук // Экономика Украины. – 2004. – № 1. – С. 82-85.
7. Кондратьев О.В. Факторы обеспечения финансовой устойчивости предприятия / О.В. Кондратьев // Финансы Украины. – 1991. – № 9. – С. 73-76.
8. Захарченко В.И. Экономическая устойчивость предприятия в переходной экономике / В.И. Захарченко // Машиностроитель. – 2002. – № 1. – С. 11-16.

Неизвестная В. С.

ЧВУЗ «Европейский университет»

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ С УЧЕТОМ ВЕСА ВЛИЯНИЯ ВНЕШНИХ И ВНУТРЕННИХ РЕСУРСОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В статье рассмотрен методический подход к управлению устойчивостью функционирования рекреационных предприятий, определены показатели внутренних ресурсов и критерии внешней среды, влияющих на устойчивые позиции функционирования предприятия. Актуальностью предлагаемого методического подхода является сочетание коэффициентного метода при исследовании внутренних ресурсов предприятия и метода экспертных оценок при исследовании внешних ресурсов с весом влияния, который обеспечит адекватный анализ данных при формировании унифицированной матричной модели определения целостного характера управления устойчивостью функционирования предприятия.

Ключевые слова: методический подход, управление устойчивостью функционирования, веса влияния внешних и внутренних ресурсов, матрица устойчивости функционирования.

Neizvestna V. S.

PHEI «European University»

METHODICAL APPROACH TO MANAGEMENT RESISTANCE RECREATIONAL ENTERPRISES FUNCTIONING CONSIDERING THE WEIGHT OF INFLUENCE OF EXTERNAL AND INTERNAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

Summary

In the article the methodical approach to managing the operation stability recreational enterprises defined performance criteria of internal resources and external environment that influence the strong position of the enterprise. Relevance of the proposed methodological approach is a combination coefficient method in the study of the internal resources of the enterprise and the method of expert assessments in the study of external resources with weight impact that will provide adequate data analysis while forming a uniform matrix model definition holistic nature of governance stability of the enterprise.

Keywords: methodical approach, management stability operation, the weight of influence of external and internal resources, sustainability of the matrix.